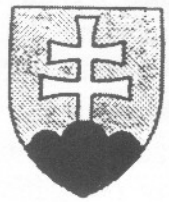
Najvyšší súd
Slovenskej republiky

4 Sž 151/01



Rada pre vysielanie a
Nám. SNP 12, 811 0
DOŠLO DŇA: 27. MÁJ 2002
ČÍSLO: 1146
Odb.: 1 x PgO
9 x rozh
1 x EDO zapečiť
1 x ZK

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Jozefa Hargaša a z členov JUDr. Anežky Kellovej a JUDr. Evy Babiakovej, CSc. v právnej veci navrhovateľa: **Markíza – Slovakia , s.r.o.** Blatné č. 334, zastúpeného JUDr. Jánom Ondrušom, komerčným právnikom v Bratislave, AZ CONSULT, Bratislava, Dunajská č. 29 proti odporkyni: **Rada pre vysielanie a retransmisiu,** Bratislava, Nám. SNP č. 12, o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu odporkyne č. RP 89/2001 zo dňa 20.11.2001, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutie odporkyne č. RP 89/2001 zo dňa 20.11.2001 **z r u š u j e** a vec jej vracia na ďalšie konanie.

Odporkyňa je povinná zaplatiť navrhovateľke náhradu trov konania v sume 3950 Sk. do 15 dní, na účet komerčného právnika.

O d ô v o d n e n i e :

Rozhodnutím č. RP 89/2001 zo dňa 20.11.2001 odporkyňa (ďalej len Rada) vyslovila , že navrhovateľka (ďalej len Markíza) odvysielaním programu Krimi SK , dňa 12.10.2001 v čase od 22.45 hod. porušila ust. § 19 ods. 2 písm.d/ zák.č. 308/2000 Z. z., o vysielaní a retransmisii v znení neskorších zmien a doplnkov (ďalej len zák.), keďže rublika tohto programu, zahraničné videosekvencie obsahovali bezdôvodne scény reálneho násilia, v ktorých sa nenáležitou formou zdôrazňoval skutočný priebeh umierania, čo je svojim obsahom zjavným zásahom do súkromia obetí, pričom išlo o šokujúce zábery použité bez zjavného verejného motívu, samoúčelne a bez zjavného účelu prevencie. Za toto porušenie, podľa ust. § 64 ods. 1 písm.d/ a ust. § 67 ods. 3 písm.g/ zák. uložila navrhovateľke pokutu vo výške 100 000.- Sk .

Proti tomuto rozhodnutiu podala Markíza včas opravný prostriedok. Domáhala sa nim jeho zrušenia ako nezákonného s tým, že v predmetnom programe nešlo o bezdôvodné zobrazovanie scén reálneho násilia, či reálneho priebehu smrti, ale o rekonštrukcie prípadov uskutočnené prostredníctvom figurín a simulovaných činností, na reálnom pozadí. Relácia mapuje kriminalitu, rôzne jej formy, ktorých prípady bývajú väčšinou tragické, končia nie vždy príjemnou formou smrti. Ide o žiadaný typ programu, ktorý bol z dôvodu ochrany detského diváka, tak ako aj filmy majúce násilný až brutálny obsah t.j. žánre krimi, sci-fi a pod., zaradený v neskorom vysielacom čase po 22.30 hodine. Ďalej uviedola, že použité príbehy policajne a trestnoprávne uzatvorené, sa stali dávnejšie a nezasahujú do súkromia osôb, ktorých sa týkali. Ich účelom nie je identifikovať obeť alebo pomoc pri pátraní po páchateľovi a preto program a moderátorské vstupy nemajú a nemôžu mať verejný motív a charakter.

Rada navrhla napadnuté rozhodnutie potvrdiť s tým, že námietky navrhovateľky nie sú dôvodné. Videosekvencie explicitne a brutálne zobrazovali násilie, ktorého výsledkom bola smrť . Detailný vizuálny opis smrti nemal kontextuálne opodstatnenie. Šokujúce zábery boli použité bez zjavného verejného motívu. Komentár s obrazom súvisel iba čiastočne, bol málo informačný, polemizoval o neúmyselnom zabití. Vysielanie takýchto obsahov, zložiek programovej služby je zakázané bez ohľadu na čas vysielania (§19 ods. 2 písm. d/ zák.). Ďalej uviedla, že navrhovateľ v konaní nepreukázal, že išlo, či mohlo ísť o rekonštrukcie prípadov. Napokon, keďže išlo o publicisticky program , nie je to ani významné lebo to pôsobilo ako reálne a tak bolo aj prezentované. V publicistickej relácii, ak sa v programe neuvedie opak, treba mať za to, že je to pravdivé a reálne.

Najvyšší súd SR ako súd vecne príslušný (§ 246 ods. 2 písm. c/ OSP) preskúmal napadnuté rozhodnutie ako i konanie, ktoré mu prechádzalo a po prejednaní veci na nariadenom pojednávaní dospel k záveru, že toto je potrebné zrušiť.

Piata časť zákona, ochrana ľudskej dôstojnosti a ľudskosti, a práva na opravu, **predpokladá,** že predmetom spracovania a potom aj vysielania budú aj tzv. taburizované témy ako je násilie, ľudské utrpenie, kruté alebo inak neľudské zaobchádzanie, vojna, bieda, choroba, lekárske zákroky, smrť, ktoré svojou podstatou sa vždy určitou formou a intenzitou dotýkajú ľudskej bytosti, jej osobnostných práv. Úpravou, ktorá je obsahom jednotlivých ustanovení tejto časti sa má len zaistiť, aby spôsob ich spracovania nemal, zjednodušene povedané, propagujúce účinky, nepestoval zlo ako kult, či ako prostriedok riešenia konfliktov, situácii a samozrejme nezvyšoval intenzitu a nerozširoval sféru zásahu do osobnostných práv ľudského jedinca.

Za tejto premisy k porušeniu povinnosti na úseku ochrany ľudskosti a ľudskej dôstojnosti môže dôjsť len vtedy, ak vysielateľ prekročí medze zákazu, ktoré sú uvedené v jednotlivých ustanoveniach tejto časti. Teda, ak odvysielaný program svojím charakterom a účinkami je podraditeľný pod niektoré z uvedených typových

konaní. Alebo inak povedané, ak program napĺňa takúto skutkovú podstatu vo všetkých znakoch.

V danej veci bolo nespornou skutočnosťou, že obsahom ikriminovaného programu boli scény, ktoré zobrazovali násilie na človeku t.j. pôsobenie rôznej sily na ľudský substrát, ktorej následkom bola smrť s ukážkami spôsobu a priebehu zásahu (v dvoch prípadoch) s detailnými zábermi deštrukčných účinkov na telo.

Podľa názoru súdu odvysielanie týchto záberov, hoci sú drastické (kruté, drsné) nemožno jednoznačne kvalifikovať ako konanie v rozpore s dikciou uvedenou v ust. § 19 ods. 1, 2 písm. d/ zák.

Toto ustanovenie zaisťuje ochranu osobnostných práv fyzických osôb a to zákazom bezdôvodného zobrazovania scén **reálneho** (opak fikcia) násilia, pri ktorom alternatívne sa buď a) nenáležitou formou zdôrazňuje **skutočný priebeh umierania,** alebo b) zobrazujú osoby vystavené fyzickému utrpeniu spôsobom, ktorý sa považuje za neoprávnený zásah do ľudskej dôstojnosti; platí to aj vtedy, ak dotknuté osoby s takýmto zobrazením súhlasili.

Základným predpokladom porušenia tohoto zákazu – prvej alternatívy je reálne násilie aj reálny priebeh umierania ako objektívne jestvujúci dej, čo sa môže stať len jeho priamym prenosom alebo prostredníctvom záznamu. Požiadavka reálnosti pri zachovaní pojmového významu slova (a škále výrazových prostriedkov použitých v zákone – mohli navodiť dojem) nie je naplnená fiktívnym dejom a to ani za stavu, že tento simuluje násilie, ktoré sa stalo alebo ide o dej, ktorý formou spracovania budí dojem, že ide záber - obraz reálnej situácie.

Pri tomto chápaní, (berúc do úvahy, že násilie pre možné negatívne vplyvy v tejto časti je ošetrené z iných aspektov) otázkou zásadného významu pre rozhodnutie je, či v inkriminovaných sekvenciach išlo o násilie i smrť reálnu. Rada preto pochybila, keď túto otázku ako nepodstatnú pre rozhodnutie neobjasnila. Náležitým rozlišovacím znakom pre určenie, či ide o reál alebo fikciu, nie je okolnosť, že program nebol prezentovaný ako horor, či thriller, v ktorých žánroch je násilie priam základnou výbavu. Zákon totiž nerozlišuje žánre, požiadavky ľudskosti smeruje k programovej službe, všetkým jej zložkám. Pri tomto zábere musí byť vecou veľmi starostlivého uváženia aj otázka, kedy ide o bezdôvodné zobrazovanie (aj reálneho) násilia a kedy ide o nenáležitú formu zdôrazňujúcu skutočný priebeh umierania. Treba pripustiť, že ukážky reálneho násilia a jeho následkov primárne nedehonestujú poškodených, zvlášť keď ich identifikácia nie je možná, resp., že neuspokojujú hneď len morbídne túžby diváka po prežitku zdesenia, strachu a pod., ale že sú aj krajným varovaním, mementom pred konaním (úmyselným, nedbanlivým, manipuláciu), ktorého výsledkom je utrpenie, či smrť. Štatistické vykázanie takýchto tragédií je málo výrečným číslom , či prípadom aj z hľadiska prevencie.

V tomto zmysle, súd za nedostatočne zdôvodnený a neargumentovaný považuje záver, že išlo neodôvodnené hrubé násilie, samoúčelnosť, či kuriozity pre atraktívnosť

programu a to len za to, že súčasne znejúce slová nekomentovali obsah záberu, ale boli zamerané na štatistickú stránku nehodovosti a úmrtí.

S poukazom na uvedené Najvyšší súd SR napadnuté rozhodnutie Rady ako vydané v rozpore ust. § 32 ods. l, § 34 ods. 5, § 46 zák.č. 71/67 Zb. v spojení s ust. § 67 ods. 3 písm.g/ § 19 ods. 2 písm. d/ zák.č. 308/2000 Z.z, na základe nedostatočne zisteného stavu veci, nepreskúmateľnosť a pre nedostatok dôvodov zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

Pri rozhodovaní o náhrade trov konania súd vychádzal z ust. § 250j ods. l OSP a úspešnému navrhovateľovi priznal náhradu trov v sume 3950 Sk, spočívajúcu v trovách právneho zastúpenia za jeden úkon á 100 Sk a paušál á 100.- Sk, sadzieb podľa vyhl. č. 240/1990 Zb. Ďalej 3650 Sk za účasť na pojednávaní podľa sadzby stanovenej vyhl. č. 163/2002 Z.z. (§ 13 ods. 1, § 13 ods. 7). Súdny poplatok nebol zaplatený.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave dňa 30. apríla 2002

NAJVYŠŠÍ SÚD Slovenskej republiky -16- BRATISLAVA

JUDr. Jozef Hargaš, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: